

Pedagogika a speciální pedagogika
okruhy otázek k bakalářským zkouškám
platné od června 2014

1. **Pedagogika jako vědní obor** (vývoj oboru, pedagogické obory, předmět pedagogiky, definice výchovy a vzdělání)
2. **Cíl a podmínky výchovy jako základní pedagogické kategorie** (klasifikace cílů, jejich pedagogická funkce, faktory, které ovlivňují stanovení cílů, pravidla pro formulace cílů, taxonomie cílů, význam podmínek ve výchově a vzdělávání, podmínky vnitřní a vnější, vztah podmínek a cílů výchovy, příklady praktického využití)
3. **Osobnost učitele** (typologie a možnosti jejího využití v praxi, příklady typologií podle některých autorů, výchovné styly, přístup H. Andersona k poznávání práce učitele, dimenzionální přístup manželů Tauschových)
4. **Kauzální atribuce a jejich aplikace při posuzování vztahu učitele a žáka.** Pygmalion a Golem efekt.
5. **Autorita ve výchově** (rozlišení autority formální a neformální, význam autority ve výchově, podmínky vzniku neformální autority, aspekty autority)
6. **Pedagogická diagnostika jednotlivce** (význam diagnostiky ve výchovně vzdělávacím procesu, zásady provádění diagnostiky, příklady metod poznávání sociálních vztahů jednotlivce i ve skupině, motivace jednotlivce apod.)
7. **Odměny a tresty jako výchovné prostředky** (účel odměn a trestů, faktory, které ovlivňují jejich použití, kategorie odměn a trestů, princip přirozených důsledků, příklady z praxe)
8. **Výchovně vzdělávací soustava v České republice** (přehled, aktuální problémy, legislativa: školský zákon 561/2004, zákon o pedagogických pracovnících 563/2004 a základní související vyhlášky)
9. **Kurikulum, kurikulární reforma v České republice** (národní vzdělávací program, rámcové a školní vzdělávací programy, přístupy k obsahu vzdělávání)
10. **Hodnocení ve výchovně vzdělávacím procesu** (význam hodnocení, druhy hodnocení, metody hodnocení, klasifikace)
11. **Vyučovací metody a organizační formy vyučování** (včetně možnosti využití ve volnočasové pedagogice)
12. **Pedagogické principy a zásady** (vymezení pojmu, příklady zásad vyučování i volnočasové pedagogiky, příklady jejich aplikace)
13. **Podmínky vzniku a vývoje alternativních pedagogických směrů, jejich obecná charakteristika a aplikace v konkrétních pedagogických směrech** (např. Montessori, Freinet, waldorfská pedagogika)
14. **Dějiny sociální pedagogiky** (osobnosti se sociálně pedagogickým myšlením; vznik sociální pedagogiky jako vědy v 19. století)
15. **Sociální pedagogika jako věda** (pojetí, dimenze, předmět, obsah, metody)
16. **Sociální determinanty v procesu socializace a edukace** (vliv makro-, mezi i mikroprostředí, vliv stavu společnosti, důsledky aktuální sociální politiky apod.)
17. **Význam prostředí pro socializaci** (rodina, vrstevnická skupina, škola)
18. **Salesiánská pedagogika** (osobnost Jana Bosca a jeho preventivní systém, charakteristika a aplikace pro současnost)
19. **Poruchy chování** (vymezení pojmu, klasifikace, příčiny, obtížné životní situace, edukační přístupy)
20. **Socializace v sociálně vyloučených lokalitách** (charakteristika sociálně vyloučené lokality, vliv na socializaci, přístupy)

1. **Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami** (vymezení skupiny podle školského zákona, formy speciálního vzdělávání žáků se SVP, „speciální školy“ a jejich význam, opatření pro vzdělávání dětí se SVP, zákon 561/2004, vyhláška MŠMT 73/2005 v aktuálních zněních)
2. **Sociální služby pro osoby s postižením** (dělení, charakteristika jednotlivých služeb)
3. **Mezinárodní klasifikace ICF (2001) – klasifikace funkční schopnosti, disability a zdraví** a z ní vyplývající přístup k lidem s postižením
4. **Metody speciální pedagogiky** (reedukace, kompenzace, rehabilitace a jejich konkrétní příklady, komprehenzivní rehabilitace a její složky)
5. **Klasifikace postižení sluchu** (podle místa, hloubky a doby vzniku postižení, význam pro klasifikace pro speciálního pedagoga, diagnostika)
6. **Kultura a společenství Neslyšících** (medicínská a kulturní definice, specifika skupiny Neslyšících s velkým N, pravidla chování, zvyky a tradice, kultura v užším smyslu)
7. **Metody vzdělávání neslyšících** (orální metoda, totální komunikace a bilingvální metoda, znakový jazyk a znakový jazyk, využití metod v praxi)
8. **Mentální postižení** (charakteristika, dělení podle hloubky postižení, příčiny, specifické zvláštnosti osob s mentálním postižením, speciálně pedagogický přístup)
9. **Downův syndrom** (příčiny, základní charakteristiky, speciálně pedagogický přístup)
10. **Poruchy autistického spektra** (triáda a základní charakteristika, druhy autismu, speciálně pedagogický přístup, zásady přístupu k dětem s PAS)
11. **Komunikace** (druhy komunikace, fyziologie řeči, vývoj řeči, komunikační řetězec, jejich využití ve speciální pedagogice)
12. **Alternativní a augmentativní komunikace** (vymezení pojmu, metody, aplikace pro konkrétní postižení, příklady z praxe)
13. **Narušená komunikační schopnost** (definice, klasifikace, speciálně pedagogický přístup)
14. **Postižení zraku** (vymezení oboru, druhy a příčiny zrakových vad, jejich charakteristika, speciálně pedagogický přístup)
15. **Speciálně pedagogický přístup k osobám se zrakovým postižením** (oblasti podpory, odstraňování bariér, kompenzační pomůcky, pravidla kontaktu s lidmi se zrakovým postižením)
16. **Tělesné postižení** (vymezení oboru, přehled tělesných postižení a jejich příčin, důsledky pro život, speciálně pedagogický přístup, kompenzační pomůcky)
17. **Dětská mozková obrna** (příčiny vzniku, základní charakteristika, formy, DMO jako kombinované postižení, speciálně pedagogický přístup)
18. **Specifické poruchy učení** (definice, příčiny, závažnost problému, dílčí funkce a jejich deficity, zásady nápravy SPU)
19. **Rozvoj vnímání v souvislosti se specifickými poruchami učení a jeho diagnostika** (obecné charakteristiky vnímání, zrakové vnímání a zraková percepce tvarů, sluchové vnímání řeči, vnímání časového sledu, vnímání prostoru, prostorové orientace a časové posloupnosti, lateralita)
20. **Vyrovnané příležitosti osob se zdravotním postižením** (vymezení problematiky, tvrdé a měkké bariéry, jednotlivé oblasti, úloha organizací sdružujících osoby s postižením, aktuální situace v ČR, příslušné dokumenty - Úmluva o právech osob se zdravotním postižením (OSN 2007), Národní plán podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2015-2020 (usnesení vlády č.385 ze dne 25. 5. .2015)

Literatura doporučená ke studiu:

ČÁBALOVÁ, Dagmar. *Pedagogika*. vydání 1. Praha: Grada, 2011. 272 s. ISBN 978-80-247-2993-0. VALIŠOVÁ, A., KASÍKOVÁ, H. *Pedagogika pro učitele*. Praha : Grada 2007. ISBN 978-80-247-1734-0

KALHOUS, Z., OBST, O. *Školní didaktika*. Praha : Portál 2002. ISBN 80-7178-253-X

PETTY, G. *Moderní vyučování*. Praha : Portál 1996. ISBN 80-7178-070-7

KASPER, T., KASPEROVÁ, D. *Dějiny pedagogiky*. Praha : Grada 2008. ISBN 978-80-247-2429-4

SLOWÍK, J. *Speciální pedagogika*. Praha : Grada 2007. ISBN 978-80-247-1733-3

PIPEKOVÁ, J. (ed.). *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. 2. rozšířené a přepracované vydání Brno : Paido 2006. ISBN 80-7315-120-0

VÍTKOVÁ, M. (ed.). *Integrativní speciální pedagogika. Integrace školní a sociální*. Brno : Paido 2004. ISBN 80-7315-071-9

POKORNÁ, V. *Teorie a náprava vývojových poruch učení a chování* Praha : Portál 2001. ISBN 80.7178-570-9

KRAUS, Blahoslav. *Základy sociální pedagogiky*. Vyd. 1. Praha.: Portál, 2008. 215 s. ISBN 978-80-7367-383-3.

JEDLIČKA, Richard. *Děti a mládež v obtížných životních situacích : nové pohledy na problematiku životních krizí, deviací a úlohu pomáhajících profesí*. Vyd. 1. Praha: Themis, 2004. 478 s. ISBN 8073120380.

KOLÁŘ, Michal. *Skrytý svět šikanování ve školách : příčiny, diagnostika a praktická pomoc [Kolář, 2000]*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2000. 127 s. ISBN 80-7178-409-5.

Kapitoly z etopedie. Edited by Věra Vojtová. 2., přeprac. a rozš. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008. 136 s. ISBN 9788021045736.

MATOUŠEK, Oldřich a Andrea KROFTOVÁ. *Mládež a delikvence*. Vyd. 2., aktualiz. Praha: Portál, 2003. 340 s. ISBN 807178771X.

KAPLÁNEK, Michal. *Výchova v salesiánském duchu*. vyd. 1. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0126-7.